

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η 73/2024

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 21.3.2024 και ώρα 11:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά και Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη, Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη, Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον τηλεοπτικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο «ΣΚΑΪ», ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ & ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ», αναφορικά με διατάξεις: α) περί απαγόρευσης δυσμενών διακρίσεων λόγω φύλου, β) περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, της αξίας του ανθρώπου και της προσωπικότητας, και γ) περί πρόκλησης πόνου σε πρόσωπα του άμεσου περιβάλλοντος των εικονιζομένων, κατά τη διάρκεια μετάδοσης της εκπομπής με τίτλο «Μαζί σου», στις 23.5.2020, ώρα 14:50-17:18. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από καταγγελίες πολιτών.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε φάκελος με αριθμό 226/1.6.2020, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Αικατερίνη Κοντοπούλου και στην ειδική επιστήμονα - νομικό Θεοδώρα Παπαδάκη. Η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 674/ΕΣ/28.7.2020 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης. Στην συνέχεια, η Ειδική Επιστήμων υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 328/ΕΣ/28.4.2023 νομική της εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον σταθμό ως άνω εταιρείας, παρέστη ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Ευστάθιος Γεωργόπουλος. Ερωτηθείς από την Πρόεδρο ο Δικηγόρος δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς του. Ζήτησε στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να του παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 12.4.2024, ώρα 14.00, και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου 2044/11.4.2024 υπόμνημά του.

Την 22.4.2024 και ώρα 11.00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά και Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόντα τα μέλη Ευτύχιος Παλλήκαρης και Σπυρίδωνας Χρυσοφώτης, οι οποίοι είχαν κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ. Παρέστη επίσης και η ανωτέρω εισηγήτρια, η οποία ανέπτυξε το ζήτημα προφορικός και στη συνέχεια αποχώρησε. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Ανεξάρτητη Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων. «Ο άμεσος έλεγχος του κράτους... έχει ως σκοπό... την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και τον σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας».

2. Το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος καθιερώνει ως πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας τον σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου.
3. Κατά το άρθρο 106 παρ. 2 του Συντάγματος: «Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας».
4. Κατά το άρθρο 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που έχει νομική ισχύ επί τη βάση της Συνθήκης της Λισαβόνας, αριθμ. 6 της ΣΕΕ): «Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται». Το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα που κυρώθηκε με το Ν. 2462/1997 στον πρόλογό του αναφέρεται στην «αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης κοινωνίας».
5. Το άρθρο 1 παρ. 8 του Ν. 3592/2007 ορίζει ότι η παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών και η εκπομπή ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων εξυπηρετούν την κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και ιδίως τον σεβασμό της αξίας του ανθρώπου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 του Συντάγματος».
6. Το άρθρο 9 παρ. 2 του ΠΔ 77/2003 ορίζει τα εξής: *«Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς. Ειδικότερα δεν επιτρέπεται η προσβολή της προσωπικότητας, της τιμής και της αξιοπρέπειάς τους. Πρέπει επίσης να γίνονται σεβαστά η ιδιωτική και οικογενειακή τους ζωή, η επαγγελματική τους δραστηριότητα και το δικαίωμα έκφρασής τους... »*.
7. Το άρθρο 6 παρ. 1 του ΠΔ 77/2003 ορίζει ότι: «Η ιδιωτική ζωή όλων, συμπεριλαμβανομένων και των δημοσίων προσώπων και των προσώπων της επικαιρότητας, είναι σεβαστή και απαραβίαστη».
8. Το άρθρο 3 παρ. 1 περ. β του Ν. 2328/1995 ορίζει τα εξής: *«Οι κάθε είδους εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων και των διαφημίσεων), που μεταδίδουν οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου, η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή το όνομα του οποίου ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του οποίου μεταδίδονται»*.

9. Το άρθρο 7 παρ. 2 του ΠΔ 109/2010, το οποίο ίσχυε κατά την ημερομηνία μετάδοσης της εκπομπής (23.5.2020), καθώς το παραπάνω ΠΔ καταργήθηκε μετά την 20.2.2021, οπότε άρχισε να ισχύει ο Ν. 4779/2021, με το άρθρο 53 του οποίου καταργήθηκε το ΠΔ 109/2010, ορίζει τα εξής: *«Τα κάθε είδους προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων και των οπτικοακουστικών εμπορικών ανακοινώσεων, που μεταδίδονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς τηλεοπτικούς οργανισμούς, οφείλουν να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη νόμιμη δραστηριότητα κάθε προσώπου, του οποίου η εικόνα εμφανίζεται στην οθόνη ή αναφέρεται το όνομα ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του».*

10. Το άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού 2/1991 ορίζει τα εξής: *«Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς».*

11. Το άρθρο 7 παρ. 2 του ΠΔ 77/2003 ορίζει ότι: *«Δεν επιτρέπεται να προβάλλονται, χωρίς σπουδαίο λόγο, εικόνες ή ήχοι, που επιτείνουν ή προκαλούν πόνο στους εικονιζόμενους ή σε πρόσωπα του αμέσου περιβάλλοντός τους».*

12. Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 του Συντάγματος 1975/1986/2001/2008/2019 όλοι όσοι βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο.

Κατά το άρθρο 4 παρ. 2 του Συντάγματος οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Το άρθρο 116 παρ. 2 του Συντάγματος ορίζει ότι δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών.

Το άρθρο 14 του ΝΔ 53/1974 που κύρωσε τη Σύμβαση της Ρώμης περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΔΑ) ορίζει ότι η χρήση των αναγνωριζόμενων εν τη παρούση συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθεί ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.

Το άρθρο 2 του Ν. 2462/1997 που κυρώνει το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και υιοθετήθηκε από τη Γ.Σ. των Ηνωμένων Εθνών το 1966 αναφέρει ότι τα συμβαλλόμενα κράτη στο παρόν Σύμφωνο αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται και να εγγυώνται σε όλα τα άτομα που βρίσκονται στην επικράτεια τους και υπάγονται στη δικαιοδοσία τους τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στο παρόν Σύμφωνο, χωρίς καμία διάκριση ιδίως φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκευάματος, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας, γέννησης ή κάθε άλλης κατάστασης.

Ο Ν. 1342/1983 που κυρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, στον πρόλογο του υπενθυμίζει ότι η διάκριση κατά των γυναικών παραβιάζει τις αρχές της ισότητας των δικαιωμάτων και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Στο άρθρο 2 περ. ε' του ανωτέρω νόμου ορίζεται ότι τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών που ασκούνται από ένα πρόσωπο, μια οργάνωση ή μια οποιαδήποτε επιχείρηση.

Στο άρθρο 7 παρ. 1 εδ. α' του Π.Δ. 109/2010¹ ορίζεται ότι οι πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε οι παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες να μην προκαλούν μίσος λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας, πεποιθήσεων, εθνικότητας, αναπηρίας, ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού.

Κατά το άρθρο 21 παρ. 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που έχει νομική ισχύ επί τη βάση της Συνθήκης της Λισαβόνας, άρθρ. 6 της ΣΕΕ) απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Κατά το άρθρο 24 παρ. 1 του Ν. 4604/2019 τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, έντυπα και ηλεκτρονικά, και η διαφήμιση μεριμνούν για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων με την προβολή μιας ισότιμης και απαλλαγμένης από έμφυλα

¹ Κατά την ημερομηνία μετάδοσης της εκπομπής(18.1.2021) ίσχυε το Π.Δ. 109/2010 καθώς αυτό καταργήθηκε μετά την 20.2.2021 οπότε άρχισε να ισχύει ο Ν. 4779/2021. Με το άρθρο 53 του νόμου αυτού καταργήθηκε το Π.Δ. 109/2010.

στερεότυπα εικόνας για τα άτομα, ιδίως: περ. β) η ΕΡΤ Α.Ε. και οι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, ανεξαρτήτως του μέσου εκπομπής τους, εξασφαλίζουν, μέσω των προγραμμάτων τους, την ισότιμη προβολή της παρουσίας του γυναικείου φύλου σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτιστικής και πολιτικής ζωής της χώρας. Στις εκπομπές λόγου, τέχνης, πολιτισμού και αθλητισμού που εντάσσονται στο ελάχιστο περιεχόμενο του προγράμματος, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, λαμβάνεται μέριμνα ώστε να συμπεριλαμβάνονται θεματικές που συμβάλλουν στην προώθηση της ισότητας των φύλων, στον εντοπισμό και άρση των διακρίσεων καθώς και στην καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων.

Στην παρ. 3 του ως άνω άρθρου ορίζεται ότι αν οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς παραβιάζουν τις υποχρεώσεις των διατάξεων του παρόντος, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης επιβάλλει κυρώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995.

Επίσης, σύμφωνα και με το άρθρο 2 περ. α' των Αρχών Δεοντολογίας του Δημοσιογραφικού επαγγέλματος (Απόφαση Γεν. Συνέλευσης ΕΣΗΕΑ της 20.5.1998), ο δημοσιογράφος δικαιούται και οφείλει να αντιμετωπίζει ισότιμα τους πολίτες, χωρίς διακρίσεις εθνικής καταγωγής, φύλου, φυλής, θρησκείας, πολιτικών φρονημάτων, οικονομικής κατάστασης και κοινωνικής θέσης.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Χάρτη Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας του 2019 οι δημοσιογράφοι οφείλουν να διασφαλίσουν τη διάδοση πληροφοριών ή απόψεων που δεν συμβάλλουν στην καλλιέργεια μίσους ή προκαταλήψεων και να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια αποφυγής και διευκόλυνσης της διάδοσης των διακρίσεων βάσει φυλής, φύλου, σεξουαλικού προσδιορισμού, γλώσσας, θρησκείας, αναπηρίας, πολιτικών και άλλων απόψεων καθώς και εθνικής, κοινωνικής ή εθνοτικής προέλευσης.

13. Κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του ΠΔ 77/2003: «Δεν επιτρέπεται η παρουσίαση προσώπων με τρόπο ο οποίος, υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες, μπορεί να ενθαρρύνει τον εξευτελισμό, την κοινωνική απομόνωση ή τις δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος τους από μέρος του κοινού βάσει ιδίως του φύλου, της φυλής, της εθνικότητας, της γλώσσας, της θρησκείας, της ιδεολογίας, της ηλικίας, της ασθένειας ή αναπηρίας, του γενετήσιου προσανατολισμού ή του επαγγέλματος». Η παρ. 2 του αυτού προεδρικού διατάγματος ορίζει: «Δεν επιτρέπεται η προβολή μειωτικών, ρατσιστικών, ξενοφοβικών ή σεξιστικών μηνυμάτων και χαρακτηρισμών καθώς και μισαλλόδοξων

θέσεων και γενικά δεν πρέπει να θίγονται εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες και άλλες ευάλωτες και ανίσχυρες πληθυσμιακές ομάδες».

Η Σύσταση CM / Rec (2019) 1 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση του σεξισμού (που εγκρίθηκε από την Επιτροπή Υπουργών στις 27 Μαρτίου 2019 κατά την 1342η συνεδρίαση των Αναπληρωτών των Υπουργών) ορίζει: «Ο σεξισμός αποτελεί εκδήλωση των ιστορικά άνισων σχέσεων εξουσίας μεταξύ γυναικών και ανδρών, η οποία οδηγεί σε διακρίσεις και εμποδίζει την πλήρη κοινωνική ανέλιξη των γυναικών. Τα έμφυλα στερεότυπα και οι εγγενείς προκαταλήψεις διαμορφώνουν τις αντιλήψεις, τη συμπεριφορά και τις προσδοκίες των ανδρών και των αγοριών και ως εκ τούτου οδηγούν σε σεξιστικές πράξεις.

Υπενθυμίζοντας τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1979 για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW), η οποία απαιτεί από τα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα «για να αλλάξουν τα κοινωνικά και πολιτιστικά πρότυπα συμπεριφοράς ανδρών και γυναικών, προκειμένου να επιτευχθεί η εξάλειψη των προκαταλήψεων, των εθίμων και των πρακτικών που βασίζονται στην ιδέα της κατωτερότητας ή της ανωτερότητας του ενός ή του άλλου φύλου ή στους στερεότυπους ρόλους για άνδρες και γυναίκες».

Υπενθυμίζοντας ότι η καταπολέμηση των στερεοτύπων φύλου και του σεξισμού και η διασφάλιση της ενσωμάτωσης της οπτικής της ισότητας των φύλων σε όλες τις πολιτικές και τα μέτρα αποτελούν στόχους προτεραιότητας στα έγγραφα και τις συστάσεις στρατηγικής για την ισότητα των φύλων του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Σύμφωνα με τη Σύσταση, σεξισμός είναι: «Οποιαδήποτε ενέργεια, χειρονομία, οπτική παρουσίαση, προφορικός ή γραπτός λόγος, πρακτική ή συμπεριφορά βασισμένη στην ιδέα ότι ένα πρόσωπο ή μια ομάδα προσώπων είναι κατώτερα λόγω του φύλου τους, η οποία συντελείται στη δημόσια ή ιδιωτική σφαίρα, είτε διαδικτυακά είτε όχι, με σκοπό ή αποτέλεσμα: i. να παραβιάζεται η εγγενής αξιοπρέπεια ή τα δικαιώματα ενός προσώπου ή μιας ομάδας προσώπων, ή ii. να καταλήγει σε σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή κοινωνικοοικονομική βλάβη ή πόνο σε ένα άτομο ή σε μια ομάδα ατόμων, ή iii. να δημιουργεί ένα εκφοβιστικό, εχθρικό, εξευτελιστικό, ταπεινωτικό ή προσβλητικό περιβάλλον, ή iv. να αποτελεί εμπόδιο στην αυτονομία και στην πλήρη πραγμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από ένα πρόσωπο ή μια ομάδα προσώπων, ή v. να διατηρεί και να ενισχύει τα στερεότυπα φύλου».

Η Σύσταση ορίζει επίσης: «Τα στερεότυπα των φύλων είναι παγιωμένα κοινωνικά και πολιτιστικά πρότυπα ή ιδέες, σύμφωνα με τα οποία οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν

χαρακτηριστικά και ρόλους καθορισμένους και περιορισμένους από το φύλο τους. Τα στερεότυπα φύλου αποτελούν σοβαρό εμπόδιο στην επίτευξη πραγματικής ισότητας των φύλων και τροφοδοτούν τις διακρίσεις των φύλων. Αυτά τα στερεότυπα δυνατό να εμποδίζουν την ανάπτυξη των φυσικών ταλέντων και ικανοτήτων των κοριτσιών και των αγοριών, των γυναικών και των ανδρών, τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές προτιμήσεις και τις εμπειρίες τους, καθώς και γενικά τις ευκαιρίες τους στη ζωή». (Στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Ισότητα των Φύλων 2018-2023, Στρατηγικός στόχος 1).

Τέλος, η Σύσταση ορίζει στην ενότητα II.Γ με τίτλο Μέσα ενημέρωσης, διαφημίσεις και άλλα προϊόντα και υπηρεσίες επικοινωνίας: «Ο σεξισμός στα μέσα μαζικής ενημέρωσης - ηλεκτρονικά, έντυπα, οπτικά και ακουστικά - δημιουργεί ένα περιβάλλον που ανέχεται και υποτιμά τον «καθημερινό» σεξισμό. Αυτός εκδηλώνεται μέσω: - σεξουαλικών, σεξουαλικοποιημένων και φυλετικοποιημένων αναπαραστάσεων και αντικειμενοποίησης γυναικών, ανδρών, κοριτσιών και αγοριών, συμπεριλαμβανομένων των διαφημίσεων, των ταινιών, της τηλεόρασης, των βιντεοπαιχνιδιών και του πορνογραφικού υλικού. - υβριστικών ή υποτιμητικών αναφορών σχετικά με την εξωτερική εμφάνιση, το ντύσιμο και τη συμπεριφορά γυναικών, αντί της ισορροπημένης και εμπειριστατωμένης συζήτησης της γνώμης και των απόψεων τους. - των αναφορών και της απεικόνισης γυναικών και ανδρών σε στερεοτυπικούς ρόλους μέσα στην οικογένεια και την κοινότητα. - της αναπαραγωγής και διαίωξης των στερεοτύπων φύλου σε σχέση με τα θύματα έμφυλης βίας. - της μη ισορροπημένης εκπροσώπησης και της έλλειψης ουσιαστικής συμμετοχής των γυναικών σε διάφορους επαγγελματικούς και ενημερωτικούς ρόλους (εμπειρογνώμονες, σχολιάστριες), ιδίως όσον αφορά τις γυναίκες μέλη μειονοτήτων». «Τα έμφυλα στερεότυπα είναι σχηματικές και καθολικές αναπαραστάσεις που αποδίδουν χαρακτηριστικά υποτίθεται «φυσικά» στις γυναίκες και στους άνδρες. Καθορίζουν τι είναι και τι δεν είναι οι γυναίκες και οι άνδρες «από τη φύση τους». Πρόκειται για πεποιθήσεις οι οποίες έχουν υιοθετηθεί εκ των προτέρων σχετικά με τα χαρακτηριστικά του ανδρικού και γυναικείου φύλου, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα μεμονωμένα ατομικά χαρακτηριστικά. Τα έμφυλα στερεότυπα είναι απλουστεύσεις, κοινωνικής προέλευσης, επίμονες, υποκειμενικές, οι οποίες μεταδίδονται από γενιά σε γενιά» (Ναυσικά Μοσχοβάκου Λίνα Χατζηαντωνίου, «Οδηγός προς τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας για την εξάλειψη του σεξισμού και των έμφυλων διακρίσεων», ΚΕΘΙ, Αθήνα, 2018).

Ενώ «λανθάνων σεξισμός» (μη σκόπιμος) είναι η άνιση και άδικη μεταχείριση γυναικών που δεν αναγνωρίζεται από πολλούς ανθρώπους ως τέτοια, επειδή θεωρείται ότι είναι φυσιολογική και επομένως δεν εκλαμβάνεται ως ασυνήθιστη. Όπως ο συγκαλυμμένος σεξισμός, ο λανθάνων σεξισμός είναι κρυμμένος αλλά, σε αντίθεση με τον συγκαλυμμένο σεξισμό, δεν είναι σκόπιμα επιβλαβής. Ωστόσο, είναι αρκετά διαδεδομένος και συνιστά ίσως την πιο «επικίνδυνη» μορφή σεξισμού γιατί διαπράττεται από ανθρώπους, που κατά κοινή ομολογία δεν έχουν τέτοια πρόθεση, και μπορεί να έχει πολύ αρνητικό αντίκτυπο στα θύματά του, καθώς αναπαράγει «υπογείως» βαθιά ριζωμένα στερεότυπα (Swim, Mallett & Stangor, 2004).

Κατά τα στοιχεία β και ε της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το ΕΣΡ ελέγχει την τήρηση των όρων που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεων.

Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα:

α) Η αρχή της αξίας του ανθρώπου καθίσταται, μέσω της αναγνώρισης της ως συνταγματικής αρχής και της δικαιοκρατικής της νοηματοδότησης, κανονιστική πηγή των δικαιωμάτων και ελευθεριών, υπό την έννοια ότι κάθε συνταγματικό δικαίωμα θεωρείται ότι αποτελεί ιδιαίτερη έκφανση και εκδήλωση της αξίας του ανθρώπου. Η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος δεν θεσπίζει ατομικό δικαίωμα ούτε αποτελεί απλή διακήρυξη, αλλά κανόνα δικαίου συνταγματικού επιπέδου. Η διάταξη αυτή αποτελεί θεμελιώδη συνταγματικό κανόνα αντικειμενικού χαρακτήρα και άμεσης ισχύος (Α.Π. 40/1998). Η κατοχύρωση της αξίας του ανθρώπου είναι απαραβίαστη, δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό και σε καμία επιφύλαξη νόμου καθώς η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 δεν υπόκειται σε αναθεώρηση ούτε ανήκει σε εκείνες των οποίων η ισχύς μπορεί να ανασταλεί κατά το άρθρο 48 παρ. 1. Η αξία του ανθρώπου αποτελεί το άκρο όριο οποιουδήποτε περιορισμού ατομικού δικαιώματος που επιτρέπει εκάστοτε το Σύνταγμα είτε αυτός αναφέρεται στο περιεχόμενο είτε στους φορείς του δικαιώματος. Η θεμελιώδης αυτή διάταξη του Συντάγματος καθιερώνει τον εν γένει ανθρωποκεντρικό του χαρακτήρα επιβάλλοντας όχι μόνο την παθητική υπεράσπιση της αξίας του ανθρώπου αλλά και τον ενεργό σεβασμό της στην πράξη υπενθυμίζοντας την «πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας» που απευθύνεται στο κράτος και σε κάθε μέλος του κοινωνικού συνόλου. Η έννοια της

αξίας του ανθρώπου περιλαμβάνει την ενυπόχουσα στον κάθε άνθρωπο ουσία, αυτή που φέρει ως έλλογον με φυσική, ηθική και νομική υπόσταση (πρβλ. ΣτΕ 4782/2012, 714/2013, 3311/2013, 4157/2014, 4992/2014). Μέσω της γενικής ρήτηρας του άρθρου 57 ΑΚ για την προστασία της προσωπικότητας, η συνταγματική αρχή του σεβασμού στην αξία του ανθρώπου τριτενεργεί στο πεδίο του ιδιωτικού δικαίου. Έτσι, κάθε πρόσωπο δικαιούται να απολαμβάνει τόσο από τους φορείς της κρατικής εξουσίας, όσο και από οποιονδήποτε τρίτο τη μεταχείριση που αρμόζει σε έλλογον και συνειδητό ον. *«Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν δεσμεύουν μόνο την κρατική εξουσία, δεσμεύουν και κάθε ιδιωτική, οικονομική ή κοινωνική εξουσία η οποία απειλεί, δυνάμει, την ελευθερία του ανθρώπου σε πολλές εκφάνσεις της»*. Τα ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα οφείλουν να τηρούν την αρχή της αξίας του ανθρώπου και να αντιμετωπίζουν ισότιμα όλους τους πολίτες μη προβάλλοντας δυσμενείς διακρίσεις.

β) Η ισότητα ενώπιον του νόμου και η προστασία όλων των ατόμων έναντι των διακρίσεων αποτελεί οικουμενικό δικαίωμα αναγνωρισμένο από την διεθνή, ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία. Στο ευρωπαϊκό δίκαιο προβλέπονται απαγορεύσεις για δυσμενείς διακρίσεις για διάφορους λόγους, όπως ενδεικτικά η φυλή, το φύλο, η θρησκεία, οι πεποιθήσεις, η εθνικότητα, η αναπηρία, η ηλικία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός. Η ΕΣΔΑ στο άρθρο 14 και ο νόμος 2462/1997 στο άρθρο 2 (που κυρώνει το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα), παραθέτοντας τους λόγους που αποτελούν δυσμενή διάκριση, ορίζουν και *«κάθε άλλη κατάσταση»* επιτρέποντας ένα περιθώριο επέκτασης της προστασίας για λόγους πέραν των ήδη αναγεγραμμένων. Επίσης ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο άρθρο 21 απαγορεύει κάθε διάκριση και χρησιμοποιεί τον όρο *«ιδίως»* στην παράθεση των λόγων δυσμενών διακρίσεων.

Από τις ως άνω διατάξεις προκύπτει επίσης, αφενός η υποχρέωση των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών μετάδοσης προγραμμάτων που εξαλείφουν τον σεξισμό και τα στερεότυπα λόγω φύλου, προωθούν την ισότητα των φύλων, αίρουν τις διακρίσεις λόγω φύλου και συμβάλλουν στην καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων και, αφετέρου, η αρμοδιότητα του ΕΣΡ ελέγχου τήρησης των ανωτέρω υποχρεώσεων από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Επιπλέον, δυνάμει του άρθρου 116 παρ. 2 του Συντάγματος, καθήκον του Κράτους και άρα και του ΕΣΡ μέσω του άμεσου ελέγχου που ασκεί στην ραδιοτηλεόραση, αποτελεί και η εξασφάλιση της ισότητας των φύλων και η αποφυγή προώθησης έμφυλων στερεοτύπων κατά τη μετάδοση των ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων.

II. Πραγματικό Μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλουμένης (προβληθέντες προφορικός και εγγράφως), προκύπτουν τα εξής:

Κατά την διάρκεια της εκπομπής «Μαζί σου», της 23 Μαΐου 2020 (ώρα 14:50-17:18) του τηλεοπτικού σταθμού με τον διακριτικό τίτλο «ΣΚΑΙ», με παρουσιάστρια την Τατιάνα Στεφανίδου και καλεσμένο τον Δικηγόρο, κ. ΑΑ, έγινε εκτενής συζήτηση και προβλήθηκαν ρεπορτάζ, σχετικά με την επίθεση με οξύ (βιτριόλι) κατά **χρονης (δεν αναφέρεται το όνομά της, ούτε εμφανίζεται το πρόσωπό της, επι του οποίου τοποθετείται καλυπτικό).

Το λεκτικό της εκπομπής σε αρκετά σημεία του, βρίθει σεξιστικών στερεοτύπων, γεγονός που προκάλεσε τις καταγγελίες κατά της εκπομπής. Χαρακτηριστικό το παρακάτω απόσπασμα: *«Στην μονάδα εγκαυμάτων στο Θριάσιο Νοσοκομείο νοσηλεύεται η **χρονη που δέχτηκε επίθεση με οξύ. Η κατάστασή της είναι σοβαρή αλλά η ζωή της δεν κινδυνεύει. Οι γιατροί δίνουν μάχη να σώσουν την όραση από το αριστερό της μάτι. Πρωί Τετάρτης. Η **χρονη βγαίνει από το αυτοκίνητο της και κατευθύνεται προς τα γραφεία της εταιρίας όπου εργάζεται, επί της οδού ΒΒ. Μια γυναίκα με καλοσχηματισμένο κορμί που ήξερε καλά να το αναδεικνύει με τα κατάλληλα ρούχα και αξεσουάρ. Λάτρευε τις ψηλοτάκουνες γόβες, ενώ όπως βλέπετε την ημέρα της επίθεσης είχε επιλέξει ένα στενό κρεμ παντελόνι το οποίο είχε συνδυάσει με ένα στενό λευκό τοπ από το οποίο διαγράφονταν οι καλοσχηματισμένοι κοιλιακοί της. Οι στιλιστικές επιλογές της προκαλούσαν τον θαυμασμό αλλά και συχνά τη ζήλεια στον εργασιακό της χώρο. Αυτό είναι το σημείο, στο οποίο τυφλωμένη από το πάθος για επίθεση η μαυροφορεμένη γυναίκα λίγα λεπτά αργότερα της έριχνε πάνω της το καυστικό υγρό». Όπως και τα παρακάτω:*

«15:03:20 (0:18:00) Στεφανίδου: Την πιστεύετε, την πιστεύετε κύριε ΑΑ; Ότι δεν ξέρει τίποτα; Γιατί έχουν ακουστεί πολλά. Υπάρχουν δυο σενάρια. Το ένα είναι ότι υπάρχει κάτι που δεν θέλει να μοιραστεί. Και το δεύτερο σενάριο είναι ότι είναι σε σοκ και ότι δεν μπορεί να το θυμηθεί.

ΑΑ, δικηγόρος οικογένειας θύματος: *Ναι, λοιπόν και εγώ μέχρι να πάω στην σημερινή μέρα αυτά τα δυο πίστευα, ότι ή (τον κόβει η παρουσιάστρια)*

Στεφανίδου: *Κάτι κρύβει.*

ΑΑ: ...δεν μπορεί να θυμηθεί από το σοκ ή πράγματι κάτι κρύβει και μάλιστα, να μην γελιόμαστε γιατί μας ακούει και ο κόσμος, κάτι ερωτικής φύσεως που προφανώς θα ντρέπεται να το πει.

Θεοδόσης Πάνος, δημοσιογράφος εκπομπής: *Επίσης λογικό.*

ΑΑ: *Αυτό σκεφτόμουν, μέχρι σας ξαναλέω σήμερα που με ζήτησε.»*

Και: *Παρεμβάλλονται τηλεφωνικές δηλώσεις του πατέρα του θύματος.*

Σπηκάζ: *Η **χρονη γυναίκα κάθε μέρα που περνούσε την ζούσε στο έπακρο. Της άρεσε να διασκεδάζει με φίλους. Εδώ (παράλληλη προβολή ερασιτεχνικού βίντεο από κέντρο διασκέδασης) την βλέπουμε χαμογελαστή αγκαλιά με τις φίλες της σε κάποιο νυχτερινό κέντρο. Λάτρευε τα ταξίδια. Είχε ταξιδέψει στο Παρίσι. Φορώντας γυαλιά ηλίου και σπλισμένη με το λαμπερό της χαμόγελο πόζαρε με φόντο τον πύργο του Αιφελ. Σε άλλο βίντεο που έχει αναρτήσει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης την βλέπουμε στην θέση του συνοδηγού ενός αγωνιστικού αυτοκινήτου.*

Επίσης γινόταν συνεχώς και προβολή φωτογραφιών της παθούσας, οι οποίες στο σύνολό τους αναδείκνυαν ή και εστίαζαν στα σωματικά της προσόντα. Το περιεχόμενο της εκπομπής βρίθει έμφυλων στερεοτύπων. Τα παραδείγματα είναι αρκετά και χαρακτηριστικά στην συγκεκριμένη εκπομπή. Η τοποθέτηση της παρουσιάστριας και των δημοσιογράφων μοιάζει επιφανειακά και γενικόλογικά υποστηρικτική στην παθούσα, όμως οι συχνότατα επαναλαμβανόμενες φράσεις όπως «καλό παιδί», «φυσιολογική ζωή», «δεν έδινε δικαιώματα», η προηγούμενη σχέση της είχε «πατέρα γιατρό» περιγράφοντας αυτή και την βία την οποία υπέστη επιδρά αρνητικά καθώς χρησιμοποιούνται απλουστεύσεις κοινωνικής προέλευσης χωρίς να λαμβάνονται πουθενά υπόψη τα μεμονωμένα ατομικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς της. Τα στερεότυπα φύλου ενδυναμώνονται από τον υφέρποντα σεξισμό, εφόσον συνδυάζονται με εκτενή περιγραφή των ενδυμάτων, του στυλ και του σώματος του θύματος, με τους χαρακτηρισμούς που του αποδίδονται «καλοσχηματισμένο κορμί», «καλοσχηματισμένοι κοιλιακοί». Η έμφαση στην εμφάνιση των γυναικών υπονοεί σαφώς ότι αυτή είναι αναπόσπαστο κομμάτι της «γυναικείας φύσης» και δεν αναδεικνύει τις δεξιότητες που διαθέτουν σε διάφορες πτυχές της κοινωνικής τους ζωής. Αλλά ακόμα και όταν γίνεται αναφορά σε δεξιότητες, συχνά παρουσιάζονται σε αντιδιαστολή με μια φροντισμένη εμφάνιση, ως «παράδοξο». Στην συγκεκριμένη εκπομπή, το παράδοξο εμφανίζεται ως εξής: «Παρόλο που είναι όμορφη, δεν έδινε δικαιώματα», δηλαδή εφόσον μια γυναίκα δεν προκαλεί με την στάση της, απορούμε γιατί υφίσταται βία. Αυτό που δεν λέγεται

αλλά περνά υποδορίως, είναι α) μια όμορφη γυναίκα λόγω εμφάνισης είναι αυτονόητο ότι δίνει δικαιώματα, β) μια μη όμορφη γυναίκα λόγω εμφάνισης είναι αυτονόητο ότι δεν δίνει δικαιώματα, γ) μια όμορφη γυναίκα η οποία δίνει δικαιώματα είναι μια κατάσταση η οποία εξηγεί και αιτιολογεί τυχόν περιστατικό βίας εναντίον της και δ) μια όμορφη γυναίκα η οποία δεν δίνει δικαιώματα, προκαλεί έκπληξη και απορία. Η προβολή φωτογραφιών συγκεκριμένης αισθητικής καθ' όλη την διάρκεια ανάπτυξης του θέματος, συνοδευόμενη με κομπλιμέντα για την εξωτερική εμφάνιση ή και την ηθική της ακεραιότητα, στοχεύει στη διαλεύκανση του «γιατί», μέσω της εκπομπής. Μια τέτοια πρακτική ελλοχεύει τον κίνδυνο να τοποθετήσει την βίαιη πράξη εναντίον του θύματος σε ένα πλαίσιο εκλογίκευσης και σε δεύτερο χρόνο να επιφέρει ανακούφιση στο τηλεοπτικό κοινό, καθώς μεταβάλλεται σε κάτι μεμονωμένο με συγκεκριμένη αιτία.

Έτσι, τα έμφυλα στερεότυπα και ο λανθάνων σεξισμός αποδεικνύονται κοινωνικά επικίνδυνα, διότι δικαιολογούν την βία. Όταν δε μεταδίδονται από τα ΜΜΕ, την δικαιολογούν και υπό τον μανδύα συνδρομής στη διαλεύκανση της υπόθεσης.

Η συμμετοχή του Δικηγόρου του θύματος στην εκπομπή, δεν απαλλάσσει τον σταθμό των ευθυνών του, λόγω της εικαζόμενης από τον σταθμό συναίνεσής του στα διαδραματιζόμενα στην εκπομπή, όπως ισχυρίζεται με το υπόμνημά του ο σταθμός, διότι όλες οι προαναφερόμενες διατάξεις εφαρμόζονται, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη συναίνεσης.

Εξάλλου, το αφήγημα της «καλής κοπέλας» από «καλή οικογένεια» επιλέγεται να διανθίζεται σεναριακά με σπόρους αμφιβολίας («όσον αφορά τα προσωπικά της δεν τα συζητούσε με τους συγγενείς της»), το θύμα δεν απαντούσε ούτε στο «απλό ερώτημα» σχετικά με το επάγγελμα του συντρόφου της, κρύβεται κάτι πίσω από την φαινομενικά άψογη ζωή του θύματος, λέει αλήθεια ή όχι κλπ.

Αυτό το ύφος χρονολογικά αποτυπώνεται στο πρώτο ρεπορτάζ με τον προφανή προβληματικό λόγο, το οποίο αποτέλεσε και την αιτία αποστολής καταγγελιών στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, κατοχυρώνεται με την πρώτη ερώτηση της παρουσιάστριας στον δικηγόρο του θύματος και διαπερνά τις περιγραφές των δημοσιογράφων στα επιτόπια ρεπορτάζ, τα οποία, είτε εμμένουν στην περιγραφή της εξωτερικής εμφάνισης της παθούσας, είτε βγάζουν αυθαίρετα συμπεράσματα για την προσωπικότητά της, στηριζόμενοι σε φωτογραφίες και ερασιτεχνικά βίντεο, τα οποία είχαν αναρτηθεί από την ίδια στα κοινωνικά δίκτυα, έναν χώρο προβολής κατεξοχήν επίπλαστων και προσωρινών αφηγημάτων, ενισχύοντας τα έμφυλα στερεότυπα και

τον σεξισμό, όπως προαναφέρθηκε, παραβιάζοντας έτσι την αρχή του σεβασμού της αξίας της ως ανθρώπου και προσβάλλοντας την ιδιωτική της ζωή και προσωπικότητα.

Συγκεκριμένα παρατίθενται τα εξής αποσπάσματα, πλέον των προαναφερθέντων:

Σπηκάς: *Δροσερή, κοινωνική, εντυπωσιακή. Κατάφερνε να τραβάει πάνω της όλα τα βλέμματα. Πριν από ενάμιση περίπου χρόνο έλαβε μέρος στο τηλεπαιχνίδι DEAL όπου δεν αποδείχθηκε ιδιαίτερα τυχερή αφού κέρδισε 1.505 ευρώ. Ωστόσο, η παρουσία της προκάλεσε αίσθηση.*

Σπηκάς: *Μάλιστα δεν ήταν λίγες και οι φορές που επέλεγε να αυτοσαρκάζεται εκφράζοντας με έναν ιδιαίτερο τρόπο την επιθυμία της να δημιουργήσει την δική της οικογένεια.*

Σπηκάς: *Πρόκειται για μια κοπέλα η οποία δεν έδινε δικαιώματα ούτε στην εργασία της, μιλούσε πολύ ευγενικά με τους πελάτες, είχανε πάρα πολύ καλές σχέσεις μεταξύ τους όμως όσο αφορά τα προσωπικά της, Τατιάνα δεν τα συζητούσε με τους συγγενείς της και συγκεκριμένα όταν η θεία της την ρωτούσε «τι δουλειά κάνει ο φίλος σου», εκείνη δεν απαντούσε ούτε σε αυτό το απλό ερώτημα, Τατιάνα.*

Πάνος: *Προσοχή έχουμε έναν άνθρωπο λοιπόν ο οποίος εργάζεται από Δευτέρα έως Παρασκευή και το Σάββατο σηκώνεται και πηγαίνει στο κρεοπωλείο του συγγενικού της προσώπου για να προσφέρει την βοήθειά της. Αυτό δείχνει πολλά. Για τον χαρακτήρα και την στάση ζωής της ΔΔ. Δείχνει πάρα πολλά. Πέντε μέρες την εβδομάδα εργασία και το Σάββατο που όλοι στην ηλικία της θα θέλουν να πάνε να πιούνε έναν καφέ, να πάνε με τους φίλους τους, η ΔΔ τι κάνει; Πηγαίνει στο κρεοπωλείο, στο συγγενικό της πρόσωπο να προσφέρει την βοήθειά της.*

Στεφανίδου: *Γιατί η ΔΔ είναι ένα κορίτσι το οποίο δεν είχε πάρα πολλές κοινωνικές συναναστροφές.*

Στεφανίδου: *Ζωή που λέει ο άλλος εγώ δεν μπορώ να κάνω πέντε ταξίδια και να...ας το πούμε. Και σκέφτεται κανείς: μήπως πίσω από τα ταξίδια κρύβεται κάτι; Και θέλω να μας απαντήσετε μετά το βίντεο, εντάξει;*

Στεφανίδου: *Η εντολέας σας είχε μια σχέση. Και σοβαρή σχέση, είχε. Από την οποία όμως χώρισε λίγα 24ωρα πριν γίνει η επίθεση. Οι πληροφορίες μας από το αστυνομικό ρεπορτάζ είναι ότι ο άνθρωπος αυτός είναι ένα παιδί από μία πάρα πολύ καλή οικογένεια, ένα παιδί με σπουδές, με πατέρα γιατρό και λοιπά ο οποίος δεν μπαίνει στο κάδρο των αστυνομικών ερευνών δηλαδή, να το εξηγήσω. Δεν μπαίνει στο κάδρο των*

υπόπτων. Και είναι και ένα παιδί το οποίο όχι μόνο προσπάθησε με τις πληροφορίες που εκείνος είχε,

ΑΑ για τον πρώην σύντροφο του θύματος: Ένα εξαιρετικό παιδί να το πούμε και άσχετο με το θέμα.

Στεφανίδου: Ακριβώς. .. να βοηθήσει τις Αρχές δίνοντας πληροφορίες σε ό,τι ήξερε αλλά πήγε και στο νοσοκομείο».

Στεφανίδου: Κάτι κρύβει.

ΑΑ: κάτι ερωτικής φύσεως που προφανώς θα ντρέπεται να το πει.

Θεοδόσης Πάνος: Επίσης λογικό.

ΑΑ: Αυτό σκεφτόμουν, μέχρι σας ξαναλέω σήμερα που με ζήτησε.

ΑΑ: Και να σας πω ευθέως τι μου είπε, πραγματικά, μου λέει ότι καταρχήν δεν έχω κάτι να φοβηθώ όσον αφορά σχέσεις δεν...

ΑΑ: μιλάμε για μια νέα κοπέλα η οποία ήταν, είναι πάρα πολύ όμορφη, πάρα πολύ καλό παιδί έβγαλε ένα πολύ συναίσθημα και μου είπε να πάρω την φίλη της τηλέφωνο και να της πω μου είπε πολλά φιλιά, ότι την σκέφτεται και η φίλη της να μεταφέρει αυτά τα πράγματα στις υπόλοιπες. Δηλαδή σκεφτότανε και την παρέα της και τις φίλες της.

ΑΑ: Αυτό είναι που σας είπα πριν. Μιλάμε για μια φυσιολογική κοπέλα. Είχε μια σχέση κάποιους μήνες εφτά-οκτώ μήνες με το συγκεκριμένο παιδί, τίποτα παραπάνω.

Πάνος: Όπως όλες οι κοπέλες της ηλικίας της».

Λίγο πριν ολοκληρωθεί το θέμα της εκπομπής:

ΑΑ: «Η ΔΔ είναι μια εξαιρετική κοπέλα από μια εξαιρετική οικογένεια, πραγματικά μια κοπέλα καθώς πρέπει στα πάντα, δεν έχει, δεν είχε το παραμικρό δηλαδή με σχέση, με αυτό για να μπορεί να φοβηθεί ότι κάτι, αλλά -ανοίγω μια παρένθεση- ακόμα και να είχε η οποιαδήποτε γυναίκα ουαί και αλίμονο μην σε μια τέτοια περίπτωση που τα ¾ πλέον των ζευγαριών χωρίζουν για κάποιο άλλο πρόσωπο, πάμε να κάνουμε αυτήν την πράξη. Για όνομα του Θεού, πραγματικά. Αλλά παρόλα αυτά σας λέω μιλάμε για μια αξιόλογη κοπέλα η οποία δεν είχε απασχολήσει ποτέ, δεν είχε μια παράνομη σχέση, δεν είχε... Ήταν με έναν συνομήλικό της παιδί για πολλούς μήνες και ήταν μια χαρά. Με την δουλειά της όπως είπατε και εσείς εργαζόταν 5 μέρες την εβδομάδα και πήγαινε το Σάββατο εκεί, από μια συγκροτημένη οικογένεια, καλή οικογένεια, ήταν δηλαδή πραγματικά ένα πάρα πολύ καλό κορίτσι».

Έμφυλα στερεότυπα εμφανίζονται και στις λεζάντες: Δικηγόρος **χρονης: «Η πληροφορία που μου έδωσε δεν είχε σχέση με ερωτικό στοιχείο», Το χαμογελαστό κορίτσι που ζούσε την κάθε στιγμή, λάτρευε τα ταξίδια, τον χορό και σήμερα δίνει την

πιο δύσκολη μάχη της, Μηνύματα συμπαράστασης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης της **χρονης που δέχτηκε επίθεση με καυστικό υγρό, Ο καβγάς στο σπίτι της **χρονης, Δικηγόρος **χρονης: «Ο καβγάς που έγινε στην πολυκατοικία της δεν αφορούσε την **χρονη», Δικηγόρος **χρονης: «Ο καβγάς που έγινε στην πολυκατοικία της δεν αφορούσε την εντολέα μου», Ο πρώην σύντροφος της **χρονης έσπευσε στο νοσοκομείο από την πρώτη στιγμή, «Η **χρονη δεν μιλούσε για τα προσωπικά της», λένε οι συγγενείς της.

Ειδική μνεία πρέπει να γίνει στην επιλογή αναπαραγωγής αποσπάσματος από το τηλεπαιχνίδι «Guess my age» το οποίο προβαλλόταν από τον τ/σ ΣΚΑΙ όπως και η εκπομπή «Μαζί σου». Το τηλεπαιχνίδι, στο οποίο είχε συμμετάσχει στο παρελθόν το θύμα, είχε παρουσιάσει τον Γ. Λιάγκα :

«Λιάγκας (παρουσιαστής παιχνιδιού): *Ε, τι ωραία πόδια είναι αυτά, τώρα!*

Συμπαρουσιάστρια, εκτός πλάνου: *Κούκλα!*

Λιάγκας: *Είναι ωραία πόδια.*

Συμπαρουσιάστρια, εκτός πλάνου: *Ωραία, ωραία, είναι κούκλα.*

Λιάγκας: *Τι λες ρε παιδί μου!»*

Το θύμα κατακερματίζεται, επιλέγονται συγκεκριμένα μέλη του σώματός του, τα οποία εμφανίζονται ξανά και ξανά (84 φωτογραφίες), συνοδευόμενα με κομπλιμέντα για την εξωτερική εμφάνιση ή/και την ηθική του ακεραιότητα όπως προαναφέραμε ήδη. Πρόκειται για «εικονογραφική προπαγάνδα» όπου οι αναπαραστάσεις του γυναικείου φύλου ανταποκρίνονται και οπτικοποιούν τις σεξιστικές αντιλήψεις στα ΜΜΕ διαχέοντας τελικά τα κυρίαρχα πρότυπα μέσω της κυκλοφορίας και της δύναμης της εικόνας» (Αθανασάτου, Ι. (2014), *Πολιτική επικοινωνία-Ζητήματα Επικοινωνίας και Φύλου, 3η Θεματική Ενότητα Εκπαιδευτικού Υλικού, Αθήνα: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας*).

Η έμφαση στην εξωτερική εμφάνιση του θύματος και η ταύτιση προσωπικότητας με την εμφάνιση υπογραμμίζεται, ή περισσότερο υπερτονίζεται μέσω της μη λεκτικής επικοινωνίας. Συγκεκριμένα μία φωτογραφία της προβάλλεται δέκα φορές, πέντε φωτογραφίες της εννέα φορές, τρεις φωτογραφίες οκτώ φορές, μία φωτογραφία επτά φορές, επτά φωτογραφίες έξι φορές, και ούτω καθεξής ενώ μία φωτογραφία του θύματος με μαγιό στην παραλία επιλέχθηκε να συνοδεύσει τις ευχές για ανάρρωση στην σελίδα που διατηρεί το θύμα στο facebook για 53 συνεχόμενα δευτερόλεπτα. Επίσης με τη συνεχή προβολή διπλής φωτογραφίας της με έμφαση στο μούστο της ως φόντο του πάνελ της εκπομπής και τη συνολική χρήση ογδόντα τεσσάρων

φωτογραφιών, εκ των οποίων οι δώδεκα εστιάζουν στο στήθος και οι δεκαπέντε στα πόδια του θύματος.

Ο σταθμός, όπως αναφέρθηκε, παραβιάζει τις προαναφερθείσες διατάξεις περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής και της υποχρέωσης σεβασμού της αξίας του ανθρώπου και της προσωπικότητας. Χαρακτηριστικά αποσπάσματα που αναφέρονται στην ιδιωτική ζωή, αφήνοντας υπονοούμενα για την ηθική του θύματος είναι και τα εξής:

«(0:51:18:) Στεφανίδου: *Να μιλήσουμε ανοικτά και θέλω να τον ρωτήσω ανοικτά τον κύριο ΑΑ γιατί στα social media, θέλω να δούμε ένα βίντεο. Γιατί η εντολέα σας έχει πολλά ταξίδια, έχει μια πολύ ωραία -φαίνεται από τα social media- να έχει μια ζηλευτή ζωή, εντάξει; Ζωή που λέει ο άλλος εγώ δεν μπορώ να κάνω πέντε ταξίδια και να...ας το πούμε. Και σκέφτεται κανείς: μήπως πίσω από τα ταξίδια κρύβεται κάτι; Και θέλω να μας απαντήσετε μετά το βίντεο, εντάξει;»*

«Ακολουθεί βίντεο με υποβλητική μουσική επένδυση από τις 15:36:52 μέχρι τις 15:43:22 (ένδειξη αρχείου 0:51:50-0:58:14)

Σπηκάς: *Ένας άνθρωπος γεμάτος ενέργεια, μια γυναίκα όμορφη, δυναμική δίνει μάχη στο Θριάσιο για να κερδίσει πίσω την ζωή, μετά την επίθεση που δέχτηκε με καυστικό υγρό ενώ πήγαινε στην εργασία της.*

Παρεμβάλλονται τηλεφωνικές δηλώσεις του πατέρα του θύματος.

Σπηκάς: *Η **χρονη γυναίκα κάθε μέρα που περνούσε την ζούσε στο έπακρο. Της άρεσε να διασκεδάξει με φίλους. Εδώ (παράλληλη προβολή ερασιτεχνικού βίντεο από κέντρο διασκέδασης) την βλέπουμε χαμογελαστή αγκαλιά με τις φίλες της σε κάποιο νυχτερινό κέντρο. Λάτρευε τα ταξίδια. Είχε ταξιδέψει στο Παρίσι. Φορώντας γυαλιά ηλίου και οπλισμένη με το λαμπερό της χαμόγελο πόζαρε με φόντο τον πύργο του Αιφελ. Σε άλλο βίντεο που έχει αναρτήσει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης την βλέπουμε στην θέση του συνοδηγού ενός αγωνιστικού αυτοκινήτου».*

«(1:03:01:) Στεφανίδου: *Η εντολέα σας είχε μια σχέση. Και σοβαρή σχέση, είχε. Από την οποία όμως χώρισε λίγα 24ωρα πριν γίνει η επίθεση. Οι πληροφορίες μας από το αστυνομικό ρεπορτάζ είναι ότι ο άνθρωπος αυτός είναι ένα παιδί από μία πάρα πολύ καλή οικογένεια, ένα παιδί με σπουδές, με πατέρα γιατρό και λοιπά ο οποίος δεν μπαίνει στο κάδρο των αστυνομικών ερευνών δηλαδή, να το εξηγήσω. Δεν μπαίνει στο κάδρο των υπόπτων. Και είναι και ένα παιδί το οποίο όχι μόνο προσπάθησε με τις πληροφορίες που εκείνος είχε,*

ΑΑ: *Ένα εξαιρετικό παιδί να το πούμε και άσχετο με το θέμα.*

Στεφανίδου: *Ακριβώς. .. να βοηθήσει τις Αρχές δίνοντας πληροφορίες σε ό,τι ήξερε αλλά πήγε και στο νοσοκομείο.*

(1:06:06:) ΑΑ: *Αυτό είναι που σας είπα πριν. Μιλάμε για μια φυσιολογική κοπέλα. Είχε μια σχέση κάποιους μήνες εφτά-οκτώ μήνες με το συγκεκριμένο παιδί, τίποτα παραπάνω.*

Πάνος: *Όπως όλες οι κοπέλες της ηλικίας της.*

Στεφανίδου: *Από τη σχέση αυτή κύριε ΑΑ χώρισε,*

ΑΑ: *Ήταν συμπτωματικό. Χώρισε κάποιες μέρες πριν. Και μάλιστα ο άνθρωπος πήγε αμέσως στο νοσοκομείο.*

Στεφανίδου: *Εμείς δεν γνωρίζουμε αν είναι συμπτωματικό, εσείς ξέρετε πολλά περισσότερα. Αλλά με την σχέση αυτή χώρισε λίγα 24ωρα πριν γίνει η επίθεση. Το αν έχει οποιαδήποτε σχέση θα το κρίνει η Αστυνομία. Εμείς αυτό που ξέρουμε είναι ότι ο άνθρωπος αυτός δεν θεωρείται ύποπτος. Το αντίθετο.*

(1:23:47:) Δημοσιογράφος έξω από το κρεοπωλείο όπου εργαζόταν περιστασιακά το θύμα: *Πρόκειται για μια κοπέλα η οποία δεν έδινε δικαιώματα ούτε στην εργασία της, μιλούσε πολύ ευγενικά με τους πελάτες, είχανε πάρα πολύ καλές σχέσεις μεταξύ τους όμως όσο αφορά τα προσωπικά της, Τατιάνα δεν τα συζητούσε με τους συγγενείς της και συγκεκριμένα όταν η θεία της την ρωτούσε «τι δουλειά κάνει ο φίλος σου», εκείνη δεν απαντούσε ούτε σε αυτό το απλό ερώτημα».*

Ενώ ταυτόχρονα, το σύνολο της εκπομπής, αναμενόμενο είναι να προκαλεί πόνο στην ίδια και στο περιβάλλον της, όπως προκύπτει και από το παρακάτω απομαγνητοφωνημένο απόσπασμα της εκπομπής:

«(0:58:12:) Στεφανίδου: *Κύριε ΑΑ., μας λέγατε ότι η οικογένεια έχει ενοχληθεί από πράγματα που έχουν γραφτεί στα social media,*

ΑΑ: *Όχι που έχουν, τα πράγματα που έχουν δημοσιοποιηθεί, δηλαδή μια κοπέλα πραγματικά χωρίς να έχει δώσει δικαίωμα να περνάει όλο αυτό που περνάει και η οικογένειά της να βλέπει τις προσωπικές στιγμές με τους φίλους τους με την φίλη της να τα βλέπει παντού, κάπου έχουν ενοχληθεί. Αυτό μου έχουν μεταφέρει, πραγματικά. Αντιλαμβάνομαι βέβαια και την δουλειά των συναδέλφων σας το ότι είναι υποχρεωμένοι λόγω του ρεπορτάζ να βγάλουν τέτοιες ειδήσεις και φωτογραφίες, αλλά αντιλαμβάνεστε και την άλλη πλευρά ότι πάντα νιώθει μια ενόχληση όταν είναι στο κρεβάτι μετά από ένα χειρουργείο και λοιπά χωρίς να ξέρουν ακόμα στην αρχή αν θα μπορούσε αν θα είχε πρόβλημα και για την ζωή της και να βλέπουν όλα αυτά στα social media, στο ίντερνετ και λοιπά».*

III. Υπαγωγή

A) Ενόψει όλων των ανωτέρω, η Ολομέλεια κρίνει, κατά πλειοψηφία, με ψήφους πέντε (5) έναντι δύο (2), ότι η εγκαλουμένη εταιρεία τέλεσε την παράβαση περί δυσμενών διακρίσεων λόγω φύλου, για την οποία πρέπει να της επιβληθεί διοικητική κύρωση και δη εκείνη του προστίμου. Κατά τη γνώμη όμως δύο (2) μελών που μειοψήφησαν, και δη των κκ. Πέτρου Τριανταφυλλίδη και Γεωργίου Βλαβιανού, η εγκαλουμένη δεν τέλεσε την παράβαση περί δυσμενών διακρίσεων λόγω φύλου.

B) Η Ολομέλεια κρίνει, κατά πλειοψηφία, με ψήφους τέσσερις (4) έναντι τριών (3), ότι η εγκαλουμένη εταιρεία τέλεσε την παράβαση περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, της αξίας του ανθρώπου και της προσωπικότητας, για την οποία πρέπει να της επιβληθεί διοικητική κύρωση και δη εκείνη του προστίμου. Κατά τη γνώμη όμως τριών (3) μελών που μειοψήφησαν, και δη των κκ. Πέτρου Τριανταφυλλίδη, Γεωργίου Βλαβιανού και Ιωάννου Μιχελάκη, η εγκαλουμένη δεν τέλεσε την παράβαση περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, της αξίας του ανθρώπου και της προσωπικότητας.

Γ) Η Ολομέλεια κρίνει, κατά πλειοψηφία, με ψήφους τέσσερις (4) έναντι τριών (3), ότι η εγκαλουμένη δεν παραβίασε τη ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία περί πρόκλησης πόνου, γι' αυτό και πρέπει να απαλλαγεί της σχετικής κατηγορίας. Κατά τη γνώμη όμως τριών (3) μελών που μειοψήφησαν, και δη της Προέδρου Ευτέρπης Κουτζαμάνη-Δρίλια, του Αντιπροέδρου Ιωάννου Πολίτη και του μέλους Σωκράτη Τσιχλιά η εγκαλουμένη παραβίασε τη ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία ως προς την πρόκληση πόνου.

Δυνάμει των ανωτέρω, η Ολομέλεια κρίνει περαιτέρω, κατά πλειοψηφία, με ψήφους τρεις (3) έναντι δύο (2), καθόσον αφορά την παράβαση των διατάξεων περί δυσμενών διακρίσεων λόγω φύλου, και με ψήφους τρεις (3) έναντι μίας (1), καθόσον αφορά την παράβαση των διατάξεων περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, της αξίας του ανθρώπου και της προσωπικότητας, με βάση τη βαρύτητα των ως άνω παραβάσεων και το κοινώς γνωστό μερίδιο τηλεθεάσεως του συγκεκριμένου τηλεοπτικού σταθμού, ότι το επιβλητέο πρόστιμο είναι εκείνο: α) των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ για την παράβαση των διατάξεων περί δυσμενών διακρίσεων λόγω φύλου και β)

των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ για την παράβαση των διατάξεων περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, της αξίας του ανθρώπου και της προσωπικότητας. Κατά τη γνώμη όμως δύο (2) μελών και δη των κκ. Ιωάννου Μιχελάκη και Δ. Σταυρόπουλου, έπρεπε να επιβληθεί για την παράβαση των διατάξεων περί δυσμενών διακρίσεων λόγω φύλου πρόστιμο είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ. Επίσης κατά τη γνώμη του μέλους Δ. Σταυρόπουλου έπρεπε να επιβληθεί και για την παράβαση των διατάξεων περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, της αξίας του ανθρώπου και της προσωπικότητας πρόστιμο είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ. Κατά τη γνώμη δύο (2) μελών και δη των κκ. Πέτρου Τριανταφυλλίδη και Γεωργίου Βλαβιανού έπρεπε να επιβληθεί στην εγκαλουμένη και για τις δύο ως άνω παραβάσεις η διοικητική κύρωση της συστάσεως, ενώ κατά τη γνώμη του μέλους Ιωάννου Μιχελάκη έπρεπε να επιβληθεί η διοικητική κύρωση της συστάσεως για την παράβαση των διατάξεων περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, της αξίας του ανθρώπου και της προσωπικότητας.

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**

Δέχεται κατά πλειοψηφία: α) με ψήφους πέντε (5) έναντι δύο (2) ότι η εγκαλουμένη παραβίασε την απαγόρευση των διατάξεων περί δυσμενών διακρίσεων λόγω φύλου και β) με ψήφους τέσσερις (4) έναντι τριών (3) ότι η εγκαλουμένη παραβίασε τις διατάξεις περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, της αξίας του ανθρώπου και της προσωπικότητας, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Απαλλάσσει την εγκαλουμένη εταιρεία, κατά πλειοψηφία, με ψήφους τέσσερις (4) έναντι τριών (3), από τη διοικητική παράβαση της πρόκλησης πόνου, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ & ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού ΣΚΑΪ: α) κατά πλειοψηφία, με ψήφους τρεις (3) έναντι δύο (2), τη διοικητική κύρωση του προστίμου των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ για την παράβαση των διατάξεων περί δυσμενών διακρίσεων λόγω φύλου και β) κατά πλειοψηφία, με ψήφους τρεις (3) έναντι μίας (1),

τη διοικητική κύρωση του προστίμου των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ για παράβαση των διατάξεων περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, της αξίας του ανθρώπου και της προσωπικότητας.

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή του, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστή κατά:

1. Της εταιρείας ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, που εδρεύει στο Φάληρο, στην οδό Εθνάρχου Μακαρίου και Φαληρέως 2, με ΑΦΜ 998921252, Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Πειραιά.
2. Του Ιωάννη Αλαφούζου του Αριστεΐδη, με ΑΦΜ 022253837, Δ.Ο.Υ. Κηφισιάς, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.
3. Του Ιωάννη Σπανολιού του Κωνσταντίνου, με ΑΦΜ 007698074, Δ.Ο.Υ. Γλυφάδας, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 22^α Απριλίου 2024 και δημοσιεύτηκε την 9^η Οκτωβρίου 2024.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ - ΔΡΙΛΙΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΡΑΖΙΔΟΥ